

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 11:00 uur d.d. **15 maart** – 11:00 uur d.d. **16 maart**

BZ | Met input van VWS, J&V, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Niets veranderd	• Niets veranderd	• Nieuws veranderd

Samenvatting

- Teneur in de media is dat Nederland 'op slot gaat' nadat het Kabinet is 'gezwicht voor de politieke en maatschappelijke' druk. Er wordt in woord vaker gesproken van de coronacrisis. Focus ligt op de gevolgen voor Nederlanders (scholen, werk), ondernemers (vrees voor faillissementen), en de macro-economische van Nederland.
- Het is voor Nederland wennen, maar de boodschap lijkt zeer breed in de samenleving te zijn aangekomen. Geen zichtbare grote sentimenten van onrust (geen paniek). Wel: "Hoe zit het nou precies?" – vragen uit werkelijk elke sector; uitvaartbranche, coffeeshops, kappers etc.
- Wel veel onrust bij ondernemers en zzp'ers: er moet snel meer duidelijkheid en snelheid komen bij het invoeren van steunmaatregelen. Werkgevers en vakbonden schetsen scenario's van vele faillissementen die deze week al zullen plaatsvinden indien werktijdverkorting niet snel wordt ingevoerd.
- Veel aandacht gaat uit naar maatregelen die er in de zorg worden genomen: vrijwel alle grote zorgdomeinen communiceren over hun specifiek aanpak tegen corona. Het sentiment in de zorgsector is beheerst en doortastend. ROAZ Noord-Brabant verwacht dat de tweede besmettingsgolf vanuit die provincie zich snel over het hele land zal verspreiden.
- Nieuw is de vraag wat de rol van defensie is. Speculaties op social media dat MP Rutte vanavond de noodtoestand zal afkondigen.

Karakterisering berichtgeving

- Veel feitelijke berichtgeving over de regeringsmaatregelen die Bruins en Slob op zondagmiddag bekendmaakten. Teneur is dat Nederland vanaf vandaag 'op slot' gaat. (AD)
- 'Land valt stil' (De Telegraaf), 'Openbare leven valt nu echt stil' (Trouw), 'Kabinet zwicht' (FD), 'School dicht, les op afstand' (NRC).
- Het is voor Nederland wennen, maar de boodschap lijkt zeer breed in de samenleving aangekomen.
- Nadruk op de impact voor kinderopvang, scholen en leerlingen.
- Nog weinig nieuwsberichten over eventuele nieuwe maatregelen kabinet, of vooruitblik op toespraak MP.
- Trending: #thuiswerken, #samensterk en #coronacrisis

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Het aantal mensen dat in Nederland is overleden, is opgelopen naar 20. Door 176 nieuwe besmettingen is het totaal aantal nu 1.135. Sinds gisteren zijn 8 patiënten in de leeftijd van 59 tot 94 jaar overleden aan het coronavirus. De meesten zijn ouder dan 70 jaar en hadden onderliggend lijden.

Identiteiten

- In het Amphia-ziekenhuis in Breda liggen 11 patiënten op IC, meldt RTL. Ze zijn lang niet allemaal erg oud en kunnen niet zelfstandig ademen. Een arts beschrijft hoe zwaar het is om deze mensen te behandelen.

Scenario's

- In Noord-Brabant is inmiddels een tweede coronagolf begonnen. Die zal zich over het hele land verspreiden. Dat zegt Bart Berden, bestuursvoorzitter van het Elisabeth TweeSteden ziekenhuis en ROAZ-voorzitter.
- ActiZ is in overleg met de landelijke GGD en het RIVM of er een landelijke maatregel moet worden ingevoerd om tijdelijk helemaal geen bezoek toe te laten in verpleeghuizen.

- De druk op huisartsen stijgt enorm door de opmars van corona, verwachting dat een deel van het personeel uitvalt meent de voorzitter van de Huisartsen Coöperatie Zuid-Kennemerland.

Informatiebehoefte

- VWS-webcare krijgt vooral zeer veel vragen over afhalen en bezorgen van eten, en welke eetgelegenheden er precies gesloten moeten worden. Mensen geven aan dit te onduidelijk te vinden.
- Uit cijfers van Stichting KijkOnderzoek blijkt dat Nederlanders zondag 'massaal' naar de tv keken. Uitschieters: NOS Journaal van 18.00 én 20.00 uur (beiden 3,5 miljoen kijkers).
- Er heerst is nog onduidelijkheid over de vraag of beide ouders in vitale sectoren moeten werken om recht te hebben op kinderopvang.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Algemeen publiek

- Nederland voegt zich naar de nieuwe realiteit, het is rustig op straat en in de ochtendspits werd 85 procent minder gebruik gemaakt van het OV. Er stonden vanmorgen ook nagenoeg geen files volgens de ANWB.

Zorg algemeen

- Veel aandacht gaat uit naar maatregelen die er in de zorg worden genomen: vrijwel alle grote zorgdomeinen communiceren over hun specifiek aanpak tegen corona: van het weren van bezoekers tot het opschorten van operaties, van het intrekken van verlof van personeel tot het draaien van zondagdiensten.
- Het sentiment in de zorgsector is beheerst en doortastend. ROAZ Noord-Brabant verwacht dat de tweede besmettingsgolf vanuit die provincie zich snel over het hele land zal verspreiden.
- Mensen blijven op social media hulp aanbieden en roepen anderen zich aan de adviezen te houden.
- De EU heeft zondag beperkingen opgelegd aan de uitvoer van mondkapjes en andere beschermende medische spullen. Zo wil de EU haar eigen voorraden voor de bestrijding van corona veiligstellen.
- Ondernemers die mondkapjes en andere beschermingsmiddelen verkopen, worden gevraagd contact op te nemen met het ministerie van Volksgezondheid om met spoed de voorraden van ziekenhuizen aan te vullen.

Kinderopvang

- Kinderopvangorganisaties gaan vandaag nog soepel om met de eis dat beide ouders een cruciaal beroep moeten hebben.
- Er wordt gekeken hoe leerplichtige leerlingen alsnog les kunnen krijgen. Voor het gros zal dit onderwijs op afstand inhouden.

Koninkrijksrelaties

- Op Curaçao is een derde geval Civic-19 geconstateerd, drie Nederlandse toeristen. Een groep van 40 mensen wordt gemonitord, een deel daarvan zit in isolatie. Alle scholen sluiten op Curaçao op dinsdag. De Staten is gesloten, vergaderingen kunnen via de website worden gesloten.
- Aruba verbiedt vanaf dinsdag alle inkomende vluchten. Dat geldt ook voor vluchten uit andere Caribische eilanden. Andere Caribische eilanden laten nog wel regionaal luchtverkeer toe.
- Sint-Maarten: vluchten uit de VS, Europa, Canada, VK en Ierland mogen het land niet meer in m.u.v. medici.
- Saba sluit haar lucht- en zee grenzen. Van de terugkerende bewoners moeten degenen die in de afgelopen twee weken een bezoek hebben gebracht aan andere bestemmingen dan Curaçao, Aruba, Sint-Maarten, Bonaire en Sint Eustatius 14 dagen in quarantaine. Inwoners mogen in principe het eiland niet meer af.

Lokaal bestuur

- Media melden dat gemeenteraden verschillend reageren op de maatregel bijeenkomsten van meer dan 100 personen te verbieden. Sommigen vergaderen zonder publiek of er vinden minder vergaderingen plaats.

Openbaar vervoer

- Vrijwel alle vervoersmaatschappijen in het hele land passen de dienstregeling aan.

Veiligheid

- De politie overweegt om tijdelijk te stoppen met alcoholcontroles om lichamelijk contact te verminderen en zo verspreiding van het virus terug te dringen.
- Rechtbanken gaan vanaf dinsdag t/m 4 april dicht. Alleen urgente zaken gaan nog door, zonder publiek.
- Asielzoekers die nu naar Nederland komen, kunnen niet terecht in een azc. Ook worden ze niet geïdentificeerd, geregistreerd of door de IND gehoord. Ook terugkeergesprekken vinden niet plaats.
- Diverse lokale media berichten dat het sluiten van de coffeeshops illegale straatverkoop heeft veroorzaakt; dealers riepen gisteren langs de coffeeshoprijen.

Buitenland

- De mogelijke overname door de VS van een Duits biofarmaceutisch bedrijf dat een vaccin ontwikkelt tegen het virus is van de baan, aldus Jens Spahn.
- Duitsland sluit vanochtend de grenzen met Frankrijk, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en Denemarken. Goedertransport en grensoverschrijdende arbeid blijft toegestaan.
- Frankrijk bouwt het langeafstandsverkeer met vliegtuigen, treinen en bussen af. Ook zijn alle restaurants, cafés en discotheken dicht, evenals bioscopen en een groot deel van de winkels.
- Inreisverbod in Oostenrijk voor Nederlanders, Britten, Russen en Oekraïners. Alleen met een gezondheidsverklaring mag je het land in. Er golden al inreisbeperkingen voor veel andere landen.

Reisbranche

- Corendon verwacht dat alle vakantie-reizen van zijn bedrijf tot diep in mei geschrapt zullen worden. Ook voorzitter Oostdam van de ANVR bereidt zich voor op een langere stop van het toerisme.
- TUI laat weten de ruim 50.000 Nederlanders die nu op vakantie zijn terug te halen.
- De KLM vliegt deze week vijf keer met lege vliegtuigen naar Suriname om Nederlanders op te halen.
- Transavia verwacht einde week helemaal niet meer wordt gevlogen. Mogelijk gaat ook Schiphol dicht.
- De Nederlandse reisorganisaties overleggen vandaag over een gezamenlijk plan. Om de repatriëringen te financieren vragen de brancheorganisaties steun bij de regering, aldus Oostdam van de ANVR.

LNV

- Er zijn duizenden extra vrachtwagens onderweg om de supermarkten te bevoorraden.

Betekenisgeving

Sentiment

- Onder ZZP'ers veel bezorgdheid over hun toekomst. Nederland deelt online ervaringen over thuiswerken.

Duiding virus

- En groothandel uit Oosterhout verkoopt corona-zelftest. RIVM legt uit dat echte test anders werkt. IGJ onderzoekt of verkoop van zelftest mag of niet.

Reacties op nieuwe maatregelen van het kabinet/RIVM

- In de Tweede Kamer is instemmend gereageerd op de nieuwe striktere maatregelen van het kabinet.
- AD-columnisten stellen dat het Kabinet in amper een week tijd alsnog van de eerste naar de vijfde versnelling zijn gegaan. Volgens commentatoren 'werd de druk op het Kabinet te groot'.

Over de overheidscommunicatie

- Volgens *De Telegraaf* klagen Nederlanders in het buitenland 'steen en been' over de gebrekkige informatievoorziening. Twee in Tanger gestrande landgenoten noemen de informatie op de website van BZ 'onvolledig en onjuist'. Ook beklagen zij zich dat 'iedereen ... zijn handen van ons [aftrekt]'.

Kritiek (overig)

- Op social media aanhoudende kritiek op minister Kaag om het beschikbaar stellen van vier miljoen euro aan de WHO. Enkele tientallen critici menen dat het kabinet dit geld in ziekenhuizen in Nederland moet steken.
- De overheid moet zo snel mogelijk duidelijkheid geven over een noodpakket voor de horeca. De Koninklijke Horeca Nederland is bang dat veel ondernemingen failliet gaan. KHN rekent voor 2020 op 50% omzetverlies voor de hele branche.

Gevolgen voor de economie

- De problemen in onder meer de horeca, de evenementenbranche, winkeliers en de bloemenhandel zijn zo urgent dat mkb-bedrijven daar nu al op omvallen staan, aldus Jacco Vonhof, voorzitter van MKB-Nederland. Als de werktijdverkorting niet snel komt, zullen er faillissementen worden aangevraagd, voorspelt Vonhof.
- Volgens ING-hoofdeconoom Marieke Blom is uitstel van belastingen een enorme injectie en moeten ondernemers zsm weten hoe hier gebruik van te maken: Overheid moet zorgen voor extra communicatie.
- De verruiming van de BMKB-regeling wordt veel in de media genoemd, maar leidt nog niet tot veel reacties. MKB-Nederland noemt de versoepeling van de borgstellingsregeling belangrijk.

Vervoer

- Het stad- en streekvervoer zal maandelijks minstens 60 miljoen euro aan inkomsten mislopen door de afname van het aantal reizigers, zegt voorzitter Pedro Peters van OV-NL. Ook het doelgroepenvervoer komt tot stilstand. Vakbond FNV Taxi en brancheorganisatie vragen gemeenten, zorginstellingen en zorgverzekeraars om van elke rit die uitvalt in elk geval 80 procent te vergoeden.

Cultuur

- De professionele culturele instellingen in Limburg lijden nu al een schade van bijna een miljoen euro door de noodmaatregelen, blijkt uit een enquête van Cultuur in Bedrijf Limburg (CiBL).

Politieke duiding

- Een televisietoespraak zoals Rutte maandag gaat houden, gebeurt bijna nooit; een 'uitzonderlijke stap' aldus politiek commentatoren. Noorlander: "Het is één van de grootste crises sinds de Tweede Wereldoorlog en hij wil met die toespraak het land erop voorbereiden dat dit nog heel lang gaat duren en dat we er ook rekening mee moeten houden dat daarbij heel veel doden zullen gaan vallen."

Reacties Nederlandse politiek

- Kamervoorzitter Arib meldt dat de meeste debatten en andere soorten overleg voorlopig niet doorgaan in de Tweede Kamer. Alleen noodzakelijke dingen, zoals debatten over het coronavirus gaan wel door.
- Minister van Nieuwenhuizen zit uit voorzorg thuis vanwege het coronavirus, maar haar echtgenoot de Rotterdamse wethouder en locoburgemeester Wijbenga blijft gewoon aan het werk.
- Reizigers die geen goede reden hebben om Duitsland binnen te gaan, worden aan de grens geweigerd. Mensen die de grens over moeten voor hun werk worden wel toegelaten.

Luchtvaart, havens en openbaar vervoer

- Australië weert cruiseschepen uit buitenlandse havens 30 dagen lang vanaf zondag middernacht.
- Zeebedrijven geven gehoor aan de Belgische en Nederlandse maatregelen tegen Corona, waaronder de North Sea Port. De Spidio in Rotterdam vaart niet meer tot 6 april.

Wegverkeer

- De politie overweegt om tijdelijk te stoppen met alcoholcontroles om lichamelijk contact te verminderen.
- CBR annuleert alle theorie- en praktijkexamens, en alle (tussentijdse) toetsen.
- De ochtendspits was vandaag aanmerkelijk rustiger dan andere maandagen. Rond 8.00 geen enkele file.
- Vakbonden hebben tientallen klachten gekregen van chauffeurs over een respectloze behandeling op laad- en losplekken. (o.a. verklaringen ondertekenen, temperatuur laten meten, toiletbezoeken zijn verboden.)
- De horeca is gesloten, veel vrachtwagenchauffeurs vragen zich af waar zij moeten eten en douchen.

Desinformatie

- Omer meer het Amphia-ziekenhuis (Breda) waarschuwt voor nepberichten waarin gesproken wordt van een crisis in het ziekenhuis.
- Volgens Defensie gaan er nepberichten rond waarin gesproken wordt dat Defensie paraat staat om straatverboden te handhaven.
- Media melden ook dat criminelen gebruik maken van de onrust en nepberichten te versturen met virussen.